

Erfaringsamling

Atle Larsen

Juridisk rådgiver FFO's Rettighetssenter

Pasientombud LHL

FFO`s Rettighetssenter

- Åpent: 10 – 14, Mandag – Torsdag
- Tlf. 23 90 51 55
- E-mail: rettighetssenteret@ffo.no

Startlån

- Behovsprøvd lån gjennom Husbanken
- Når det er vanskelig å få lån gjennom en ordinær bank
 - Kan også gis i tillegg til banklån
- Målgruppe er blant annet:
 - helsemessige utfordringer tilsier at de må sikres en trygg, god og stabil bosituasjon innen kort tid
- Størrelse?
 - Må kunne betjene lånet og samtidig ha nok igjen til livsopphold
- Søker gjennom kommunen

Tilskudd

- Til boligtilpasning
 - Tilrettelegging etc. slik at det er mulig å bruke boligen
 - Kan gis i forbindelse med kjøp av ny bolig eller tilpasning av nåværende bolig
- Tilpasning til etablering av bolig
 - Til kjøp av ny eller brukt bolig
 - Når vanskelig å betjene et lån som er nødvendig for å kjøpe en egnet bolig
 - Tilskuddet avskrives med 5 % pr år
- Søker gjennom kommunen

Stønad til kjøp av bil

- Personbil eller kassebil
 - Gruppe 1 eller gruppe 2
- Økonomisk behovsprøvd
 - Gruppe 1
 - Gis kun stønad til bruk i forbindelse med arbeid/utdanning
 - Inntil 150 000 i tilskudd. Ikke tilskudd om inntekt overstiger 6 G (638 394)
 - Barn: den av foreldrene med høyest inntekt
 - Fullt tilskudd: 160 507
 - Gruppe 2
 - Fra 0 til 150 000 i egenbetaling
 - 0 om inntekten ikke overstiger 3 G (319 196)
 - Legger til grunn den høyeste inntekten hos foreldrene
 - Ikke kun arbeid/utdanning

Grunnstønad

- Stønad til dekning av ekstraavgifter til transport pga funksjonshemming
 - Når ikke kan bruke offentlige transportmidler
 - Må isteden bruke egen bil eller drosje
 - Får godskrevet transportavgifter som ikke dekkes etter andre regler

TT-ordning

- Fylkeskommunen har ansvaret
- Hvert fylke har sin egen ordning
- Krav at du ikke kan benytte offentlige transportmidler

Rettigheter som arbeidstaker ved sykdom

- Diskrimineringsvern
 - Likestillings- og diskrimineringsloven § 6
 - Ikke lov å behandle en med nedsatt funksjonsevne dårligere enn andre arbeidstakere – dersom ikke saklig grunn
 - F eks ved utlysning, ansettelse, omplassering og forfremmelse
 - Du kan kreve opplysninger av arbeidsgiver om den andres kvalifikasjoner, § 31

Rettigheter som arbeidstaker ved sykdom

- Rett til å få tilrettelagt arbeidet
- Likestillings- og diskrimineringsloven § 22: Arbeidstakere og arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne har rett til egnet individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at de kan få eller beholde arbeid, ha tilgang til opplæring og annen kompetanseutvikling samt utføre og ha mulighet til fremgang i arbeidet på lik linje med andre
- Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde

Sykepenger

- Trygden kan betale sykepenger fra første dag
 - Gjelder:
 - Når du pga kronisk sykdom har økt risiko for særlig høyt fravær
 - Må som hovedregel ha hatt stort fravær siste år(ene)
 - Kan gjøres unntak dersom diagnosen tilsier at du vil komme til å få mye fravær
 - Du eller arbeidsgiver kan søke Nav om ordningen

Sykepenger

- Hvor lenge kan jeg motta sykepenger?
 - I inntil 1 år
 - Du har i utgangspunktet 248 sykepengedager
 - Dette er dager som utbetales fra dag 17
 - Arbeidsgiver betaler for de første 16 dagene
 - Har du de siste 3 årene brukt av de 248 dagene, må du senere ha vært helt arbeidsfør i 26 uker for å få disse dagene tilbake

Sykepenger

- Hvordan opptjener jeg rett til nye sykepenger?
 - Helt arbeidsfør i 26 uker
 - Betyr i praksis at du ikke denne perioden har mottatt AAP
 - Ikke ha fravær utover arbeidsgiverperioden
 - Har du f eks arbeidet i 20 uker, blir sykemeldt i 17 dager, mister du all opptjening å må begynne på nytt.
 - NB! Arbeidsgiver skal betale sykepenger i arbeidsgiverperioden

Arbeidsavklaringspenger

- Vil være aktuelt dersom du etter at sykepengene har utløpt ikke ennå kan gå tilbake i arbeid eller begynne med yrkesrettet arbeidsavklaring eller det er for tidlige å søke om uførepensjon
 - Vilkår:
 - Er under aktiv behandling (med utsikt til bedring av arbeidsevnen)
 - Gjennomfører arbeidsrettede tiltak
 - Lengde:
 - Så lenge behandling eller arbeidsrettede tiltak er nødvendig for å komme i arbeid
 - Hovedregel: inntil 3 år
 - Kan forlenges med inntil 2 år (når på tiltak og tiltaket er startet opp i hovedperioden)
 - Ellers:
 - Kan graderes

Bistandsvurdering

- Det sentrale i vurderingen er:
 - Hvilket mål har bruker for å skaffe eller beholde inntektsgivende arbeid?
 - Hvilke tiltak/virkemidler er hensiktsmessige for at brukeren skal kunne sette seg i stand til å skaffe eller beholde et yrke bruker kan fungere i?
 - Hvilket av de hensiktsmessige alternativene er nødvendig (skal være det som på korteste/rimeligste måte fører frem til arbeid)?

Behovsvurdering

- Utfall
 - Standard innsats
 - De generelle tjenestene som er tilgjengelig for alle
 - Situasjonsbestemt innsats
 - De som har vansker med å skaffe seg eller beholde arbeid
 - Aktivitetsplan
- Trenger arbeidsevnevurdering
 - Skal fastslå om nedsatt funksjonsevne eller ikke
 - Skal brukes når det er grunn til å tro at standard innsats eller situasjonsbestemt innsats ikke er nok

Yrkesrettet arbeidsavklaring

- Regler
 - At arbeidsevnen er nedsatt i en slik grad at man hindres i å beholde eller få arbeid
 - Tiltaket må være nødvendig og hensiktsmessig for å oppnå høvelig arbeid
 - Skal legges vekt dine egne ønsker
 - Men:
 - NAV skal ta utgangspunkt i tidligere arbeidserfaring, utdanning, alder, helseproblem, jobbmuligheter etter ferdig attføring
 - Viktig sp. hvor omfattende tiltak er nødvendig for å få høvelig arbeid?
 - Hovedregel er at tiltaket ikke skal vare mer enn 3 år

Yrkesrettet arbeidsavklaring

- Prosessen
 - Hvilket mål har brukeren for å skaffe/beholde inntektsgivende arbeid?
 - Hvilke tiltak/virkemidler er egnet til å skaffe høvelig arbeid?
 - Hvilke av de egnede tiltakene er best?
 - Herunder, hva er korteste vei til Rom?
- Skal legges stor vekt på brukermedvirkning
 - Skal gis mulighet til å påvirke egen situasjon

Yrkesrettet arbeidsavklaring

- Type tiltak
 - Arbeidsutprøving/arbeidstrening
 - Kurser, skole
 - Andre kvalifiseringstiltak
 - Kan i det hele gis stønad til mange ulike tiltak. Avgjørende er om tiltaket er nødvendig og hensiktsmessig for å oppnå høvelig arbeid

Beregning av arbeidsavklaringspenger

- 66 % av inntil 6 G (638 394)
- Beregnes av inntekten året før du ble sykemeldt eller om høyere grunnlag, snittet av de siste 3 år
- Minste ytelse er 2 G (212 798)
 - Under 25 år da 141 865 (2/3 G)
- Er pensjonsgivende inntekt
- Kan også gis barnetillegg og stønad til barnetilsyn

Tiltak

- Arbeidsavklaring
 - Skal finne ut hvilke arbeidsproblemer du har og hvilke tiltak som kan hjelpe
- Arbeidspraksis
 - Arbeidstrening, opplæring, undervisning, sosial trening, veiledning og motivering
- Arbeid med bistand
 - Kan bl.a. gis når du er under yrkesrettede tiltak
 - Kan få en personlig tilrettelegger som skal ta utgangspunkt i dine behov, interesser og evner
 - Skal hjelpe deg med å finne en egnet jobb du kan mestre og trives i
 - Omfatter: kartlegging av kompetanse, bistand til å finne arbeidsplass, tilrettelegging/oppfølging på arbeidsplassen, forhandlinger med arbeidsgiver om lønns- og tilsettingsforhold

Varig tilrettelagt arbeid

- Ikke tidsbegrenset
- Kan og også tilbys i ordinære virksomheter

Tiltakspenger

Når deltar på et arbeidsrettet tiltak

- Kan få tiltakspenger lav sats mellom 16 og 19 (297 pr dag)
- Fra 19 høy sats (411)
- Utbetales for de dagene man er på tiltak
- Kan også gis tilleggsstønader som dekning av utgifter til transport, læremidler og boutgifter.

Kvalifiseringsprogrammet

- Tilbud om oppfølging og arbeidstrening til de som sliter med å komme i arbeid
- arbeidsrettede aktiviteter
- opplæringsaktiviteter
- tett individuell oppfølging og veiledning
 - Må ha vesentlig nedsatt funksjon- og arbeidsevne
 - Minste ytelse er 2 G (212 798)
 - Under 25 år da 141 865 (2/3 G)
 - Kan også gis tilleggsstønader som dekning av utgifter til transport, læremidler og boutgifter

Studier og Nav

- Nav kan gi støtte til utdanning og andre arbeidsrettede tiltak
- Støtte til utdanning fra fylte 22 år
- Innvilges arbeidsavklaringspenger
- Max 74 700 pr år og 149 100 totalt til dekning av selve utdanningen

Funksjonsassistent

- Funksjonsassistent
 - Må være yrkesaktiv og ha en omfattende fysisk funksjonsnedsettelse
 - Er nødvendig for fortsatt å være i jobb
 - Dekker utgifter til nødvendig praktisk hjelp i arbeidssituasjonen
 - Varighet vurderes individuelt
 - Ansatt av arbeidsgiver

Mentor

- Mentor
 - Tilskudd for å frikjøpe kollega på jobben eller en medstudent
 - trenger praktisk bistand, veiledning eller opplæring i arbeidsrettede ferdigheter for å gjennomføre tiltakene
 - arbeidspraksis i ordinær virksomhet
 - opplæring i form av ordinær utdanning
 - lønnstilskudd
 - også gi tilskudd til mentor hvis det er nødvendig for at du skal få eller beholde lønnet arbeid i en ordinær virksomhet
 - Varighet: utgangspunktet er 6 mnd, særlig behov, da inntil 3 år

Arbeids- og utdanningsreiser

- Nav kan dekke reiseutgifter til/fra arbeid
 - Har varige funksjonsvansker som ikke gjør det mulig å reise kollektivt til/fra jobb
 - Også om kan reise kollektivt, men det blir en så stor belastning at det går utover jobben
 - Egenandel: rimeligste kostnad med offentlige transportmidler+ 10 %
- Søknad sendes:
 - Fylles ut på nav.no

Støtte til fysiske hjelpemidler på arbeidsplassen

- Avgrenses mot hjelpemidler som er alminnelig tilgjengelig og vanlig i bruk
 - Vanlig utstyr/driftsmidler
- Ingen uttømmende liste
- Må gjøre en konkret vurdering av behov/nytte
 - Arbeidsgiver kan etter sin tilretteleggingsplikt måtte dekke kostnader til fysiske hjelpemidler
 - Vil avhenge av type hjelpemiddel og virksomhetens økonomi

Tilretteleggingsgaranti

- En forpliktelse fra Nav
- Forplikter Nav til å gi rask saksbehandling
 - Som behovs- og arbeidsevnevurdering og individuelt tilpasset arbeidsrettet bistand til arbeidstaker og arbeidsgiver
 - Får fast kontaktperson i Nav
 - Trygghet for at NAV sørger for nødvendige hjelpemidler, tilrettelegging og oppfølging fram mot og i jobb.
 - Ikke juridisk bindende

Varig lønnstilskudd

- Til personer som har varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne
 - Ikke krav om en bestemt prosent
 - Skal kompensere for lavere produktivitet enn andre i tilsvarende stilling
- Målgruppe: de som søker fast arbeid
 - Brukes som rekruteringsvirkningsmiddel
- Unntak:
 - Det åpnes likevel for at tilskuddet kan gis til arbeidsgivere som har tilsatte som står i fare for å falle helt ut av arbeidslivet etter utløpet av sykepengeperioden og der full uføretrygd kan være alternativet. Dette er et unntak fra hovedregelen

Varig lønnstilskudd

- Nærmere om kravene
 - Skal som hovedregel har hatt tidsbegrenset lønnstilskudd først og prøvd andre virkemidler
 - Det skal være gjort en arbeidsevnevurdering, der det skal være fastslått at personen har varig nedsatt arbeidsevne og behov for varig tilpasset innsats og der alternativet kan være uføretrygd
 - Ikke lenger krav om at sykepengere rettighetene må være oppbrukt
 - arbeidsevnen gradvis vil svekkes, og hvor sykemelding ikke er påkrevd fordi dette ikke vil anses å ha betydning for bedring av helsetilstanden
- Også de med hel eller gradert uføretrygd kan få varig lønnstilskudd
 - Men ikke kun for å tjene friinntekten

Varig lønnstilskudd

- Størrelse
 - Inntil 75 % av refusjonsgrunnlaget første året og deretter 67 %
 - Grense på 5 G (531 995)

Inkluderingstilskudd

- Tilskudd som skal kompensere for ekstrautgifter knyttet til tilrettelegging av arbeidsplassen
- Gis til arbeidsgivere som ansetter arbeidssøker med individuell formidlingsbistand fra NAV
- Kan dekke utgifter til blant annet møbler, arbeidshjelpemidler og personlig utstyr
- Kan utbetales inntil 133 200 over 12 mnd
- Kan gis sammen med midlertidig lønnstilskudd

Arbeidsrettet rehabilitering

- En helhetlig tilnærming
 - kartlegging av muligheter og begrensninger i forhold til arbeidssituasjonen eller arbeidsdeltakelse generelt, løsningsrettet bistand i forhold til å kunne beholde arbeid eller styrke sine muligheter for å komme i arbeid, tilrettelagt utprøving og arbeidstrening – på arbeidsplassen eller andre arenaer, opptrening, funksjonsfremmede trening, livsstilveiledning og gruppebaserte aktiviteter rettet mot arbeidsrelaterte tema
 - Maksimal varighet er 12 uker
 - Døgnsbasert rehabilitering er 4 uker

Bistandsordninger

- Arbeidstrening
 - Inntil 1 år + inntil 6 mnd forlengelse
 - Tilrettelagt opplæring + arbeidstrening
 - Kvalifisering gjennom produksjon av varer og tj.
- Varig tilrettelagt arbeid
 - Ikke tidsbegrenset
 - Kan også tilbys i ordinære virksomheter

Uføretrygd

- Reglene
 - Skal som hovedregel ha forsøkt arbeidsavklaring og gjennomgått hensiktsmessig behandling
 - Er disse vilkårene ikke oppfylt vil du normalt få avslag på uføretrygd
 - Inntektsevnen må være (varig) nedsatt med minst 50 %
 - 40 % om har 40 % AAP på kravtidspunkt
 - Inntektsevne er en sammenligning av inntektsmuligheter før uførhet med inntektsmuligheter etter uførhet
 - NB! Kan ha rett til arbeidsavklaringspenger i inntil 8 mnd mens søknad om uføretrygd behandles

Uføretrygd

- Beregning
 - 66 % av inntekten 3 av siste 5 år før uføretidspunkt
 - Beregnes av 3 høyeste inntektsår
 - Beregnes av inntekt inntil 6 G
 - Max uføretrygd $638394 \times 66 \% = 421\ 340$

Uføretrygd

- Minsteytelser
 - Enslige: 2,48 G (263 869)
 - Gifte/samboere: 2,28 G (245 590)
 - Unge uføre: 2.66 og 2,91 G (283 302/309 621)
 - Blir beskattet som lønnsinntekt

Særregelen om unge uføre

- Blitt ufør før fylte 26 år pga:
 - Alvorlig sykdom, skade eller lyte
 - Alvorlig CP
- NB! Om jobbet mer enn 50 % etter fylte 26 år, må krav om uføretrygd settes frem før fylte 36 år

Særregelen om unge uføre

- Høyesterett
 - der sykdommen har medført en så omfattende funksjonsnedsettelse at vedkommende må regnes for å være betydelig invalidisert i både dagliglivet og arbeidslivet. Det avgjørende for vurderingen er dermed den samlede medisinske tilstandens innvirkning på den ankende parts funksjonsevne i dagligliv og arbeidsliv frem til fylte 26 år

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
 - 100 % uføretrygd
 - Friinntekt: 0,4 G (42 560)
 - 50 % uføretrygd og inntekt før uførhet, 500 000
 - $250\,000 + 42\,560$

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
 - Reduksjon av trygd på grunn av inntekt
 - Eksempel
 - Inntektsnivå før uførhet er satt til 500 000
 - Uføretrygden utgjør 66 % av inntekt før uførhet (330000)
 - Uføregrad 100 %
 - Inntekt er 125 000
 - $125000 - 42560 \times 66 \% = 54\,410$ som trygden reduseres med
 - Samlet inntekt: $125\,000 + 275\,590 = 400\,590$

Uføretrygd

- Foreslått ny regel
 - Friinntekt bortfaller og avkortning fra første pensjonsgivende krone
 - Avkortning med halv sats opp til 1,2 G
 - Full sats = prosenten uføretrygden utgjør av inntektsnivå før uførhet

Nyttige lenker

- www.nav.no
- www.lovdata.no
- www.ldo.no